

שיננא

אלוהי הגאונים (ברכות א.)

[לו]. אמר ליה שמואל לרב יהודה שיננא כוותך מסתברא.

כתב רבינו האיי גאון ז"ל. שיננא דהוה אמר ליה שמואל לרב יהודה. פשוטו בלשון ארמי ששני גדולות שכל מי שהוא גדול שינים קרו ליה שיננא. ויש שדורשין שמעתתיה חריפין כחץ שנון. ולא דמי דהכין הוה אלא מחזיא מילתא דרב יהודה רבון שיניה כמשמעו.

שיננא גם כן שמואל הוא שאומר הרבה כך לרב יהודה. ופרשו בעל שינים כי אמרו שיניו שלרב יהודה היו גדולות ביותר. ודילמא הוה ידיע רב יהודה באותן עתים שיננא והוה ידיע רב פפא סודני, ויש שנושאים עצמן לומר דכזאת שמואל ורבא לא הוו קארו שמי לתלמידיהון כי הני, והאיי שיננא ששונה הלכות או ששנונין טעמיו והאיי סודני איש סודי תורה והני מילי בעלמא אינון. שיננא ברור בלשוננו אפילו בפי נשים וקטנים שכל גדול שינים כך קוראין אותו, וגם סודני אינו מכוער לקרוא לבן כפר עירני וסודני.

הגיד"א (עין סוכה, מערכה 10)

אבא העי"ר דאמאי קרי ליה לר' יהודה שיננא דיש לו שיניו גדולים דזה נראה קצת גנות ואפי' תימא דאין זה גנות דהרבה בני אדם ימצאון שם בבבל כך ושמואל גופיה רבה שיניה כמ"ש בנדרים דף נ' וא"כ לא אפשר דלגנותו הוא אומר במילתא דאיתא בדידיה. מ"מ אם אינו שבח אמאי שמואל לו רג"ל על לשונו לקרותו תדיר שיננא. ולפי פירוש האחר שהוא חריף יש להעיר חדא דאמאי לא מסתפי מעינא בישא דיתנו עיניו בו חביריו על דרך אותה שאמרו פ' הרואה חכימת כולי האי יהבו ביה עיניו ושכיב. ותו דכלהו תלמידי דשמואל ירע בלבבם דרביה אחשיביה לדידיה דוקא חריף. ומהני טעמי יש לפרש פירוש ג' לומר דתרווייהו איתנהו דהיו שיניו גדולות וגם היה חריף. ופנימיות שמואל לכבדו ולשבחו דהיה חריף אך כדי שלא יקפידו שאר החברים אמר לשון זה דהשומע ישמע ויסבור דשיננ' הוא דשיניו גדולות ולא תשלוט בו עין הרע וגם לא יקפידו שאר החברים. אך בעצם כונתו לשבחו שהוא חריף:

ולכי תידוק תמצא דזה כונת הגאון ז"ל הן הבין במת"ק ודש"ן עדיו והיינו דקאמר ויש שדורשין וכו' וכי תימא דאי פירשו חריף יש שני הרגשות אחד דאמאי לא חייש לעין הרע וזאת שנית דיקפידו שאר חביריו לז"א ולא דמי דהכין הוה כלומר דזה שהוא קורא שיננא ור"ל חריף אינו ניכר שכן הוא. דנראה דמ"ש לו שיננא הוא שיניו גדולות כפשוטו אך כוונת שמואל אינו לזה אלא שהוא חריף והיינו דקאמר אלא מיחזיא מילתא דרב יהודה גדלו שיניו כן נראה שהוא כונת רבינו האיי גאון ודוק היטב בלשון רבינו האיי גאון זצ"ל ואין להאריך כי יתן רוחו המעיין ולבבו יבין דזה כונת רבינו האיי זצ"ל:

יד. **שיננא** דקרי ליה שמואל לרב יהודה בכמה דוכתי. יש מפרשים דפירוש שיננא חריף ומחודד ולפי פירוש זה עיין מ"ש בעניותי בס' הקטן דברים אחדים דף ס"ב ע"ב וע"ג ובספרי הקטן פתח עינים בחולין על דף ק"י [במ"ש אי הוית בי ר' יהודה אחוי לך חורפאי כלו' דרב יהודה חריף ותלמידיו למדים ממנו ושם עם החריפים הייתי מראה חורפתי והיתה ניכרת לחריפים] ע"ש:

ויש מפרשים דשיננא פירושו שיניו גדולים ושני הפירושים הביאם בערוך ופי' זה השני כתבו בשם י"א **וכתב הרב יד מלאכי** אות תרכ"ה וז"ל ודע דהך יש אומרים (שכתב הערוך שר"ל גדול השיניים) הוא רבינו האיי גאון שמצאתי בשיטה מקובצת לרבינו בצלאל על כתובות דשם פ"ק דף ס"ה ע"ד שכתב וז"ל כתב רבינו האיי גאון ז"ל שיננא דהוה אמר ליה שמואל לרב יהודה פשוטו בלשון ארמי ששיניו גדולות שכל מי שהוא גדול השינים קרי ליה שיננא. ויש שדורשין אותו ששמעתתיה חריפין כחץ שנון ולא דמי דהכין הוה אלא מיחזיא מילתא דרב יהודה רבון שיניה כמשמעו עכ"ל וממ"ש דהיש אומרים הוא רבינו האיי גאון נראה שהבין שרבינו האיי דוחה פירוש חריף ומקיים פירוש שיניו גדולות. ולפי זה דברי רבינו האיי שכתב ולא דמי דהכין הוה אלא מיחזיא מילתא וכו' הוא דחיית פירוש דשיננא הוא חריף. אמנם לשון הגאון אינו מתישב ולא סליק שפיר דנראין הדברים תפלים ומחוסרי תבלין ואינם מכוונים:

לכן נראה לפרש דברי רבינו האיי גאון באופן זה שיתבאר. והן קדם אביע אומר קצת הערות בשני הפירושים האלה כי הנה לפירוש ששיניו גדולים